

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה. עא.

עין משפט
נר מצוה

צו א מיי פ"ח מהל'
אסורין צוה הלכה כו
סמג לאין קנה טוש"ע
אח"כ פ"ז סעי' י'
צו ב מיי פ"ח מהל'
מאכלות אסורות
הלכה כ סמג לאין קנה
טוש"ע י"ד ס' קלז סעיף
ג:
צו ג מיי שם הלכ' כ
ועיין בהשגות ובספק
משה סמג שם טוש"ע שם
סעיף ה:
ק ד ה מיי שם טוש"ע
שם סעיף ו:
קא ו מיי שם הלכ' כב
טוש"ע שם סעיף ז:
קב ז מיי פ"ח מהל'
זכיה הלכה יד סמג
עין פב טוש"ע ח"מ ס' קלז
סעיף ג בהג"ה:

ורמיניה עיר שבבשורה ברקום. וא"ל למא' היא מיייר לאחר גמר המלחמה דלא יש להם פנאי וי"ל דמשמע בכל ענין אפי' קודם גמר המלחמה: **הא לא דמיא אלא לסיפא אבא** אומר מלשני מן העושר. פי' רש"י משום דבינו יחילא דכי א"ל הכי

מותר משום דמאי לסלוקי צווי מן העושר וא"כ כי נמי יהיז העושר כוכבים יין לעושר לאו שליחות דשראל קא עמיד ומשו"ה שרי (י) כי הא"י גוונא אכל כי א"ל עול תחתי משמע הלשון היה תחתי במקומי וכל מה דיהיז כאלו יהיז ישראל דמי דהא במקומו הוא כפ"ה ול"ל דא"ל פשטא דמלגתי מן העושר דשרי כיון דמיייר דיכול לסלקו לכן ג"ל שהישראל חייב למלך יין (י) (נפק מ"מ שרי כי א"ל מלגתי מן העושר משום דמשמע ה"ק ליה סלק אותה צמה שמוכל אכל אינו מוזהר לו לפרוע יין נסך ולכן שרי אפי' לא מצי לסלוקי צווי אלא ביין נסך ואפילו הקדים לו דינר ואמר לעיל (דף סג): דלסיר גבי פועלים הכא שרי דהתם היינו טעמא משום דהוא מקדים לו הדינר בשביל שיתן מיין נסך לפועלים אכל הכא קא"ל שסלקנו צמעות אס יכול הלכך לא חשיב כפורע (ז) יין מיין נסך אכל כי א"ל עול תחתי הוי כמו שא"ל פרע למלך תחתי כמו שאני חייב לו יין וגמלא פורע חובו מיין נסך ואפילו לא הקדים דינר אסור מטעם דפירשמי: **אמר אמימר משיבה בעובד כוכבים קונה תדע** דהני פרסאי משרדי פרדשני אהרדי וזא דהרדי בהו. אומר ר"י דלזין זה עיקר הטעם אלא משום דאמימר צדיר כר' יוחנן דלמר מעות קונות וזריש לעמיתך צכסך לעובד כוכבים במשיכה דלמר צכסרות (דף יג: וסג)

ומה שמצינו ראייה מפרדשני דפרסאי אין זה כ"א אמתלא בעלמא שמנהג אבותיהם מן הפרסיים שאינם חוזרים אחר המשיכה ש"מ שכן הדין: **פרדשני** דורוונות וזא דהרדי בהו. אלמא קנהו במשיכה ל"א מתשבות הגאונים מי שיש לו כור חטים כו' (ז) פי' צבונת' זה עיקר דלישנא קמא קני במתנה הוא והוא צא לומר דמשיכה קונה במקח וממכר ואור"י דאפי' למ"ד אינה קונה כרב אשי צבונת דקני כגון דליכא כספא אכל במציאה ומתנה דליכא כספא כ"ע מדור דקני במשיכה או בהצגה: **רב אשי אמר משיבה בעובד כוכבים אינה קונה**. לא לדיחויא בעלמא קאמר רב אשי הכי אלא לפי האמת דמוכח במסכת בכורות פרק ז' (סג): דקאמר רב אשי מדרישא משיכה אינה קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה אלמא הכי ס"ל לרב אשי הלכך ל"ג במילתא דרב אשי לעולם אימא לך פ"ת דאע"ג דרב אשי בתרא הוה לית הלכתא כוותיה דהאי אלא קי"ל כדאמימר דלמר משיכה בעובד כוכבים קונה דס"ל כר' יוחנן דכפרישית והלכה כרבי

יוחנן לגבי רשב"ל ופולגתא (ז) היא דר' יוחנן פרק הזהב ד"מ מו: ר' יוחנן סבר מעות קונות דבר מורה וא"כ לדידיה דרשין לעמיתך צכסך ולעובד כוכבים במשיכה ורשב"ל סבר משיכה מפורשת מן התורה בישראל וא"כ דרשין לעמיתך במשיכה ולעובד כוכבים צכסך והכי מוכח בצכורות והלכך משיכה בעובד כוכבים קונה כר' יוחנן ואע"ג דרצא קאמר התם פ' הזהב קרא ומתניתין מסייע לרשב"ל לא משום דס"ל לרבא כרשב"ל אלא מ"מ לא קשיא לר' יוחנן דרבי יוחנן דמי' להו שפיר כדפי' התם ותדע דהכי הוה כדפי' דלא משום דרצא סבר כרשב"ל קאמר הכי שהרי רבא גופיה פסיק פרק החולין (יבמות לו. וסג) כרשב"ל לגבי ר' יוחנן בתלת וחשיב להו התם אלא בעלמא בכל המקומות הלכה כר' יוחנן ואם היה סובר רבא כרשב"ל צהיה דמשיכה מפורשת מן התורה א"כ ה"ל למיחשביה התם וליכא למימר דלא חש למיחשביה משום דמתניתין מסייע ליה לרשב"ל דהא צהי תלת דקחשיב התם איכא דתניא כוותיה דרשב"ל ואפי' קחשיב לה התם אלא ודאי סבר כר' יוחנן דההיא דמעות קונות בישראל א"כ לעובד כוכבים במשיכה כדפי' א"כ המקנה צהמה לעובד כוכבים כדי לפוטרה מן הצבורה מן הצבורה לרבי שמשכנה העובד כוכבים וצכך סגי בלא כסף מיהו רש"י פי' דמשיכה אינה קונה בעובד כוכבים אלא כסף דאין הלכה כר' יוחנן אלא כרשב"ל משום דרצא ס"ל כוותיה פ' הזהב מדקאמר קרא ומתניתין מסייע ליה לרשב"ל וכי תימא א"כ אמאי לא חשיב לה בהחולין צהדי הנהו תלת ז"ל משום דההיא דההב משיכה קונה קא"ל רשב"ל פ' שני (ז) צהמיה דר' אשעיא וצפ' החולין אינו דקאמר רשב"ל משמיה דרפשיה דה"ל לא קא חשיב מילתא דיננה לשחיטה מתחילה ועד סוף דפ' השוחט (חולין דף כט: טו) משום דמשמיה דלוי קצא אמרה רבי שמעון בן לקיש (י) והרואה לחוש לדברי רש"י ור"ת המקנה צהמה לעובד כוכבים לפוטרה מן הצבורה לרבי שיתן העובד כוכבים כסף וגם משיכה העובד כוכבים צסימטא או לרשותו של עובד כוכבים שהוא שלו ואם אין לו רשות לעובד כוכבים מקנה לו הישראל חדר צביתו והעובד כוכבים יעול ויפתח צדיקה קני ליה לרשות דלמר בגיטין פ' הורק (דף עו: וסג) ותיחוד ותפתח ואח"כ ימשוך העובד כוכבים צהמה לאותו חדר ובצכורות פ"ק (דף ג.) פליגי אמוראי מה לרבי שיקנה העובד כוכבים מן הצהמה איכא מ"ד שגריץ שיקנה דבר ששועה אותה טרפה ואיכא מ"ד אפי' אזנו וגרלא להחמיר ולהקנות לעובד כוכבים דבר ששועה אותה טרפה כגון הריאה והראש מן הצהמה או מן העושר כשהיא מעוברת אמנם א"ל שיתן העובד כוכבים מעות שוה הראש והריאה אלא סגי שיקנס צפרוטה ואע"פ ששוה יותר כפלים אפי' אין לחוש משום ציטול מקח שאין סהדי שהישראל גמר ואקני לעובד כוכבים כדי להפטר מן (י) הצהמה: **שקילין** וזוי מינייהו והדר ביילין אהו בו' ואי ס"ד משיבה בעובד כוכבים קונה מדרשבה עובד כוכבים קנייה בו' לא צריכא דביילין ורמי למונא דעובד כוכבים. פירוש אכל לעולם משיכה בעובד כוכבים קונה כדפי' והקשה ר"ת כיון דמשיכה בעובד כוכבים קונה אס כן מעות אינם קונות ואם כן מה היה מועיל המעות שהיו נותנים מתחלה מ"מ הוי יין נסך צרשותו של ישראל מיד שנגע בו ועדיין אינו של עובד כוכבים עד שימשכנו כיון דמשיכה קונה ולא מעות ומיד שנגע בו העובד כוכבים נעשה יין נסך צרשות

כרקום. (א) מתרגמין מלור [דברים כ] (ב) כרקומין: **כל כהנוס.** הנמנלות בתוכה פסולות לצעיליהן דאשת כהן אסורה אף צאונס אכל אשת ישראל לא. הא הכא דשעת מלחמה היא וקמני אסורות דיש פנאי לצעול: **לנסך אין פנאי.** דליר הניסוך לא תקיף להו וטרודין במלחמה:

נעול יש פנאי. דתקיף להו יררייהו: **בתנאי מותר לומר לו סן לנו אם דמי.** דהא לא קנו לה והוא אינו חייב להן אלא מעות ותניא לעיל (דף סד.) ישראל שנושה בעובד כוכבים מנה מוכר עבדות כוכבים והציא לו יין נסך והציא לו מותר: **גב' לא והפס עלי מנה המלך.** ארנונא שהיו נותנים מתצבאותיהן ומצבאותיהן (ו) עשור ישראל זה שחייב לתת למלך יין מותר לומר לעובד כוכבים הפס עלי אע"ג דקא יהיז הא עובד כוכבים יין נסך והאי ישראל הוא פרעיה דמיה כיון דהוה מצי לסלוקי לשליחא דמלכא צווי כי יהיז ליה עובד כוכבים יין נסך לאו שלוחיה דשראל הוא: **עול תחתי לעושר.** היכנס במקומי להפס את השוטר כמו זה יעלור צעמי (שמואל א טו.) ל"א לשון אורז שממנה על אורזות יין ושמן של מלך לגזות ולאזור: **עול תחתי קאמר.** כיון דא"ל עול תחתי (א) הוי משמע הוי במקומי וכל מאי דיהיז ליה עובד כוכבים הוי כאלו יהיז ישראל דהא במקומו הוא: **הא.** דרב יהודה לא דרשא אלא לסיפא: **אכל אומר לו מלגתי מן העושר.** (י) דאפשר לסלוקיה צווי הלכך למיתב ליה חמרלא לאו שלוחיה הוא: **בתנאי המוכר יינו לעובד כוכבים פסק.** עמו מעות עד שלא מדר דמיו מותרין. מפרש בגמרא טעמא איכא דמוקי לה משום משיכה בעובד כוכבים (י) קנה הלכך כשמודד

היינו משיכה וקנייה עובד כוכבים מיד דהוה ליה לישראל וזוי גבי דעובד כוכבים צהלוואה ויין נסך לא הוי עד דנגע ציה: **מדר עד שלא פסק דמיו אסורין.** דעובד כוכבים לא קנייה במשיכה דכיון דלא פסק דמיו לא סמכה דעמיה (י) הלכך כי נגע ציה הוי יין נסך דשראל. ואיכא דמוקי לה כשהקדים לו עובד כוכבים מעות לישראל ובגמרא מפרש לה: **גב' משיכה בעובד כוכבים קונה.** אע"ג דלא יהיז עובד כוכבים דמי לישראל (י) משין מיניה קנייה וכן ישראל מעובד כוכבים: **פרדשני.** דרזין. ולא דרדי צה. השולחין אלמא במשיכה קניניה המקבלין. ל"א מתשבות הגאונים פרדשני מי שיש לו כור חטים למכור פוסק דמים ללווק והולך צביתו ומשגר לו קב חטים לראות כמה הן יפות ואם מעבד הלווק אותו קב אללו מתקיים המקח ואם אינו חפץ צהן מחזירו: **רב אשי אמר אינה קונה.** אלא צמתן מעות קנו: **דרמוס רוחא.** גסות: **ספויסא.** מוכרי יין: **מדרמשיכה**

יוחנן לגבי רשב"ל ופולגתא (ז) היא דר' יוחנן פרק הזהב ד"מ מו: ר' יוחנן סבר מעות קונות דבר מורה וא"כ לדידיה דרשין לעמיתך צכסך ולעובד כוכבים במשיכה ורשב"ל סבר משיכה מפורשת מן התורה בישראל וא"כ דרשין לעמיתך במשיכה ולעובד כוכבים צכסך והכי מוכח בצכורות והלכך משיכה בעובד כוכבים קונה כר' יוחנן ואע"ג דרצא קאמר התם פ' הזהב קרא ומתניתין מסייע לרשב"ל לא משום דס"ל לרבא כרשב"ל אלא מ"מ לא קשיא לר' יוחנן דרבי יוחנן דמי' להו שפיר כדפי' התם ותדע דהכי הוה כדפי' דלא משום דרצא סבר כרשב"ל קאמר הכי שהרי רבא גופיה פסיק פרק החולין (יבמות לו. וסג) כרשב"ל לגבי ר' יוחנן בתלת וחשיב להו התם אלא בעלמא בכל המקומות הלכה כר' יוחנן ואם היה סובר רבא כרשב"ל צהיה דמשיכה מפורשת מן התורה א"כ ה"ל למיחשביה התם וליכא למימר דלא חש למיחשביה משום דמתניתין מסייע ליה לרשב"ל דהא צהי תלת דקחשיב התם איכא דתניא כוותיה דרשב"ל ואפי' קחשיב לה התם אלא ודאי סבר כר' יוחנן דההיא דמעות קונות בישראל א"כ לעובד כוכבים במשיכה כדפי' א"כ המקנה צהמה לעובד כוכבים כדי לפוטרה מן הצבורה מן הצבורה לרבי שמשכנה העובד כוכבים וצכך סגי בלא כסף מיהו רש"י פי' דמשיכה אינה קונה בעובד כוכבים אלא כסף דאין הלכה כר' יוחנן אלא כרשב"ל משום דרצא ס"ל כוותיה פ' הזהב מדקאמר קרא ומתניתין מסייע ליה לרשב"ל וכי תימא א"כ אמאי לא חשיב לה בהחולין צהדי הנהו תלת ז"ל משום דההיא דההב משיכה קונה קא"ל רשב"ל פ' שני (ז) צהמיה דר' אשעיא וצפ' החולין אינו דקאמר רשב"ל משמיה דרפשיה דה"ל לא קא חשיב מילתא דיננה לשחיטה מתחילה ועד סוף דפ' השוחט (חולין דף כט: טו) משום דמשמיה דלוי קצא אמרה רבי שמעון בן לקיש (י) והרואה לחוש לדברי רש"י ור"ת המקנה צהמה לעובד כוכבים לפוטרה מן הצבורה לרבי שיתן העובד כוכבים כסף וגם משיכה העובד כוכבים צסימטא או לרשותו של עובד כוכבים שהוא שלו ואם אין לו רשות לעובד כוכבים מקנה לו הישראל חדר צביתו והעובד כוכבים יעול ויפתח צדיקה קני ליה לרשות דלמר בגיטין פ' הורק (דף עו: וסג) ותיחוד ותפתח ואח"כ ימשוך העובד כוכבים צהמה לאותו חדר ובצכורות פ"ק (דף ג.) פליגי אמוראי מה לרבי שיקנה העובד כוכבים מן הצהמה איכא מ"ד שגריץ שיקנה דבר ששועה אותה טרפה ואיכא מ"ד אפי' אזנו וגרלא להחמיר ולהקנות לעובד כוכבים דבר ששועה אותה טרפה כגון הריאה והראש מן הצהמה או מן העושר כשהיא מעוברת אמנם א"ל שיתן העובד כוכבים מעות שוה הראש והריאה אלא סגי שיקנס צפרוטה ואע"פ ששוה יותר כפלים אפי' אין לחוש משום ציטול מקח שאין סהדי שהישראל גמר ואקני לעובד כוכבים כדי להפטר מן (י) הצהמה: **שקילין** וזוי מינייהו והדר ביילין אהו בו' ואי ס"ד משיבה בעובד כוכבים קונה מדרשבה עובד כוכבים קנייה בו' לא צריכא דביילין ורמי למונא דעובד כוכבים. פירוש אכל לעולם משיכה בעובד כוכבים קונה כדפי' והקשה ר"ת כיון דמשיכה בעובד כוכבים קונה אס כן מעות אינם קונות ואם כן מה היה מועיל המעות שהיו נותנים מתחלה מ"מ הוי יין נסך צרשותו של ישראל מיד שנגע בו ועדיין אינו של עובד כוכבים עד שימשכנו כיון דמשיכה קונה ולא מעות ומיד שנגע בו העובד כוכבים נעשה יין נסך צרשות

הגהות הב"ח

(א) במשנה אומנין ישראל כ"ל ומיתב של נמחק: (ב) גב' רב אשי אמר (לעולם אימא לך) תא"מ וי"צ צתוס' לא גרס ליה וכן משמע בפשי"י שלפנינו: (ג) רש"י ד"ה כרכוס מצור מתרגמין כרכומין ד"ה כל וכו' דהא הכא: (ד) ד"ה לא והפס וכו' ומצבאותיהן העשור למלך וישראל זה וכו' ואע"ג דקא יהיז וכו' ליה הא עובד כוכבים יין נסך והאי ישראל הוא פרעיה דמיה כיון דהוה מצי לסלוקי לשליחא דמלכא צווי כי יהיז ליה עובד כוכבים יין נסך לאו שלוחיה דשראל הוא: (ה) ד"ה עול וכו' עול תחתי משמע לל"ל ומיתב הוי נמחק: (ו) ד"ה אכל וכו' מן העושר דכיון דאפשר לסלוקי צווי אי בעי למיתב ליה: (ז) ד"ה המוכר וכו' בעובד כוכבים קונה הלכך כשמודד דהיינו משיכה וכו' והוה ליה: (ח) ד"ה מדר וכו' לא סמכה דעמיה שיכול להעלות דמיו הדבה הלכך כי נגע וכו' מעות לישראל ואי"ה כל זמן שלא פסק אן סמכא דעתיה דעובד כוכבים ובגמרא מפרש לה: (ט) ד"ה משיכה כו' לישראל מכי משין: (י) תוס' ד"ה הא לא וכו' ומ"ה שרי רב כי הא וכו' דמשמע דה"ק: (כ) בא"ד כפורע חובו מיין נסך: (ל) ד"ה פרדשני וכו' חטים כו' כך פי' בקונטרס: (מ) ד"ה רב אשי וכו' ופולגתא דרבי יוחנן ורשב"ל היא פ' הזהב: (נ) בא"ד קא"ל רשב"ל פ' שני דבכורות משמיה דר' אשעיא: (ס) בא"ד להפטר מן הבכורה הסי':

מוסף רש"י

כרקום. מלור מתרגמין כרכומא (ובכורות כו.) אסורות לצעיליהן דאשת כהן אסורה צאונס (שם).